

Această afirmație se bazează pe analiza a trei documente din secolul al XV-lea: unul din 1421, emis de Alexandru cel Bun, și două de pe vremea lui Ștefan cel Mare (din 1479 și 1481). În aceste documente, *zemlenii* apar în calitate de locuitori ai satelor, cu menționarea unor servituți datorate domnului și de care sînt scutiți.

Menționarea servituțiilor care cădeau în sarcina *zemlenilor* a creat o bază pentru afirmația că aceștia erau țărani aserviți și că nu există nici o deosebire între vecini și *zemleni*.

Se arată chiar că termenul *zemleni* definește preocupările acestei categorii, anume că ei *lucrează pămîntul*. Se crede că termenul «*zemleni*» sau «*țărani*» era folosit pentru desemnarea muncitorilor agricoli, a oamenilor simpli, de rînd, a muncitorilor plugari, care constituiau masa de bază a populației agricole din Moldova.

Se afirmă că în secolele XVI—XVII țărănimea din Moldova se compunea din 2 categorii fundamentale: 1) *șerbi*, țărani moșierești, denumiți «*zemleni*» sau «*vecini*» și 2) țărani liberi, membri ai obștii, «*răzeși*», care erau stabiliți pe pămîntul statului, aveau dreptul să dispună de loturile lor, însă nu se bucurau de toate drepturile și erau exploatați de stat¹.

O deosebire fundamentală între cele două categorii constă în faptul că primii erau stabiliți pe pămîntul unui feudal, iar ceilalți pe pămîntul statului. De aceea primii erau aserviți, pe cînd ceilalți erau liberi. Țăranii din prima categorie erau judecați de proprietarul moșiei, cu excepția delictelor penale importante, în timp ce *răzeșii* erau judecați fie de obștea din care făceau parte, fie de judecătorul domnesc, fie chiar de domnul țării. Unii erau exploatați de stăpînul de pămînt, iar ceilalți direct de statul feudal.

2. O deosebită atenție se cuvine cercetării termenului «*zemleni*». El apare nu numai în diplomația slavo-română, dar aproape la toate popoarele care au folosit limba slavă în diplomația lor: în Serbia, Polonia, Lituania, Rusia Haliciului și Cehia. Urmărirea terminologiei comune la popoarele care au folosit limba slavă în diplomația lor este una dintre metodele de bază care ușurează înțelegerea mai justă a structurii sociale a acestor popoare².

În primul rînd e necesar de precizat ce sens atribuie istoricii termenului «*zemleni*». În țările în care, paralel cu limba slavă, era folosită și limba latină, termenul «*zemleni*» se traduce prin *terrigenae*. Acest lucru este relevat de B. D. Grekov pentru ținuturile rusești care se aflau sub stăpînirea Lituaniei³.

O situație analogă a fost și în Moldova, unde în unele documente, redactate în două limbi — slavă și latină —, corespondentul latin al termenului «*zemleni*» este cel indicat mai sus⁴. B. D. Grekov consideră că termenul «*zemlenii — terrigenae*» se referă la o categorie socială care stăpînește pămîntul. Stăpînirea pămîntului constituie caracteristica ei esențială⁵. Acest punct de vedere este susținut și de istoricul ceh Z. K. Needly⁶. Același sens atribuiau acestui termen și specialiștii de seamă în istoria socială a Lituaniei, ca M. F. Vladimirski-

¹ *Ibidem*, p. 288, 305, 307 și 318.

² Vezi V. Costăchel, *Сравнительно-исторический метод в румынской медиевистике*, în Rsl, II, București, 1958, p. 249—260.

³ B. D. Grekov, *Крестьяне на Руси*, Moscova, 1952, ed. 2-a, I, p. 363.

⁴ M. Costăchescu, *Documentele moldovenesti*, vol. I, Iași, 1931, p. 145.

⁵ B. D. Grekov, *op. cit.*, p. 363.

⁶ *Возникновение Чешского государства*, Moscova, 1947, p. 123.